

Turecký report

Adana, město rozdílů a turisty neprobádaný kus jihozápadního Turecka. Se svými kulturně odlišnými dva a čtvrt milionu obyvateli a statisíci imigranty (nyní nejvíce syrskými) se jeví jako ideální místo pro organizaci projektu na téma Demokracie a multikulturalismus.

První dny, jak už to bývá, byly takzvaně otrkávací. Mému seznamování se s ostatními účastníky krásně škodil deficit v podobě zalehlého ucha, trvající jenom asi první dva dny. Málem jsem tak tedy přeslechl exotické věty jazyka tureckého, ale také řeckého, či pákistánského. Ano,

jezero Seyhan

v projektu jsme měli i dva pákistánské muže za německý tým, společně s nimiž dorazila i báječná slečna až z daleké Bangladéše, avšak svou srdnatost nám většinu projektu skrývala, neboť jí byla nařízena strastiplná karanténa. Nesmím samozřejmě opomenout tým makedonský, s nímž jsme však jazykově našli mnoho společného.

Náplně aktivit byly po vzoru výměny mládeže, tedy protkané energizery, často vedené samotnými účastníky; většinou jsme se náhodně rozdělávali do skupinek, nebo se sešli do našich národních, v nichž jsme vytvořili prezentaci na dané téma (např. formy vlády; demokracie v našich zemích; vytváření scénky o některé ze zemí, aj.). Zřejmě nejzáživnější hrou bylo vymyšlení volební kampaně a následná volba nového primátora Adany (ano, politickými PR proškolení Češi vyhráli). Také jsme vymysleli a natočili dva krátké filmečky na téma demokracie.

Ale nyní zpět k mému zalehlému uchu, jež společně s všeobecně protivnou únavou nebyly ničím nepochopitelným. Adanu totiž ze severu stráží nádherné jezero Seyhan

krásná příroda, poblíž které se natáčela jedna z bondovek

a 50 km na jih již svorně narážíme na Středozemní moře (konkrétněji moře Levantské). Počasí je zde tedy velmi, velmi (klidně i třikrát velmi) teplé a vlhké. Výstup z letadla byl jako vkročení do zapařené koupelny po vydatně vřelé sprše. Tento šok lehce kompenzovalo azurově čisté nebe, jež mi však dopřávalo uvědomění, jak krásné to je mít pršící mraky. Toto horké počasí dokonce údajně celkem často způsobuje jakýsi amok ve svých obyvatelích, jenž je nutno brzdit chladnou vodou.

Aby „strastí“ nebylo málo, v druhé půlce projektu jsme nezávisle na vytrvalosti, otužilosti, či navyklosti dané našimi rodnými kraji jeden po druhém počali dlaněmi instinktivně chránit rozbouřené žaludky, jež i se zbytkem trávicího traktu zavelely nekompromisní stopku našemu bohémскому stravování. A že to ale bylo

pohoštěníčko! Dovolte mi popsat, jak vypadá regulérní pokrm: nejprve je před vás postaven talíř s bylinkami jako jsou petržel, libeček, někdy také máta, společně s citrony, či limetkami; následují talíře s ledovým salátem, plátky rajčat, cibule, okurky; může být doprovázeno i talíři s rajčatovým protlakem s chilli, uvařenými cibulkami

opéřované řiř k6fte

nebo ogrilovanými paprikami. Dokonce i v běžném fast foodu jsem dostal syrovou zeleninu k pŕikusování (zde to byla pálivá i sladká paprika s kyselou okurkou). Samozřejmě tyto eskalující pochutiny dovrší placka, nejčastěji yufka, s masem. Jako kebab se označuje jakkoliv opečené maso, proto najdete spoustu variací. Adana se pyšní svým vlastním vyhlášeným způsobem, jak mleté jehněčí a hovězí pŕipravuje – maso opékají na plochých jehlicích zvaných řiř a do směsi pŕidávají i pálivou papričku. Pokrm nejlépe sníte odtrhnutím placky, rozeřřením, ři rozprostřením kebabu po ní, pŕidáním bylinek, rajčat, paprik, zkrátka všeho, co vaše blahem zaslené, mlsné oči zpozorují, nakonec pokapete citrusem a pokud jste gurmáni, polijete ještě sirupem z granátového jablka... Neopomenu také zmínit

svého favorita, nímž se stala veganská ambr6zie řiř k6fte, což jsou malé kousky směsi bulguru a rozmanitého koření (původně se syrovým hovězím).

Dost už však o jídle. O nápojích ještě dodám, že další adanskou specialitou je takzvaná ařlama, džus z řepy a černé mrkve, jenž má jemně slanou chuť a nikdy není tím, co jste si od něj slibovali. Také jsme hojně pili ayran, což byl opět poněkud atypický nápoj z jogurtu ředěného vodou, dochucený solí. A než, v řesku proslulá, turecká káva, turecký řaj! Turci jej pijí z malých skleniček bez oušek (výjimky samozřejmě, jako ve všem, existují). O inhibujícím etanolu jen ve zkratce: svrchovanost naší pivní velmoci jistě ohrožena není, a tvrdší raki z anýzu se dokonce ředí vodou a srká jako drink. Zajímavé je, že na alkohol

hostina zavrřená adanským kebabem; ve skleničkách nalitá ařlama

ulice v kurdské řtvrťi

naleznete v obchodech velmi vysoké daně – ovšem zastaví to občana v jeho konzumaci, nebo si tento labuřník raději podomácku vyrobí potenciální oslepovák?

Ekonomicky slabší obyvatelstvo byste našli na jihu Adany. Náš hotel byl situován pŕesně mezi panelákovým a řistým severem, a slumovým a poněkud méně upraveným jihem; měli jsme tak tento pŕeděl jako na dlani. Náš kurdský kamarád a moravský patriot nás s nadřením zavedl do své rodné řtvrťi, tudíž jsme měli možnost vidět tamější nepravidelné uličky bez obav a na vlastní oči. Kurdské rodiny na nás zprvu hleděly zpoza

zaměřených oken poněkud rozpačitě, ale po chvíli seznamování za námi již vesele běhaly děti, jež s nadšením obdivovaly naše české krajanky a dožadovaly se selfieček na Snapchat.

Poslední jev, s nímž je dobré počítat, jsou modlitby (nebo povolání k modlitbě), jimiž imám pětkrát denně za pomoci hlásných trub upevněných na všudypřítomných minaretech melodicky rozezní celé město.

Momentální nátlak tureckou vládou na náboženství a svobodu slova společně s ekonomickou recesí, zapřičiňuje,

že se mnoho Turků uchyluje k více nacionálnímu myšlení, a tak na ulicích narazíte na spousty tureckých vlajek. Samozřejmě, i když je to lákavé, takzvaně „házet všechny do jednoho pytle“ podle nejradikálnějšího, či nejhlasitějšího světového názoru, se i zde ukazuje být mylné, a tak se i vy směle a s pokorou vydejte do této rozlehlé země a vychutnejte si její exotickou kuchyni s milou pohostinností.

*vnitřek druhé největší turecké mešity,
dokončené roku 1998*

NÁŠ ČESKÝ TÝM!

Český report napsal: Pavel Dítě